

Achtergrondinformatie voor de beeldvormende avond over beheer kwaliteit in de openbare ruimte van de gemeente Meierijstad

1. Aanleiding

In 2018 heeft de raad het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) vastgesteld. Hierbij heeft de raad een amendement aangenomen om, in afwijking van het voorstel, beeldkwaliteitsniveau B van de C.R.O.W. te hanteren als basisniveau voor het beheer en onderhoud. Dit besluit was om verschillende redenen niet uitvoerbaar.

Vervolgens vroeg de raad in 2021 om een uitleg van de motivatie voor het huidige beheer en om voorstellen om de kwaliteit te verhogen. Op 27 januari 2022 heeft de raad het voorstel over de kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte behandeld. Hierbij werd o.a. besloten om voor 2023 en verdere jaren alsnog het amendement van 2018 IBOR niveau B uit te voeren en op te nemen in de begroting of met voorstel komen dat niveau B evenaart na overleg met de stakeholders.

Dit besluit is na de verkiezingen opgepakt en in een beeldvormende avond willen we met de raad in gesprek over de uitgangspunten en ambities voor de voorstellen. Het beheer van de openbare ruimte is complex.

In deze notitie wordt hiervoor achtergrondinformatie verstrekt.

2. Kaderstelling

Assetmanagement

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is een vorm van assetmanagement. Het gaat over het managen van kapitaalgoederen. Assets in de openbare ruimte zijn bijv. bruggen, wegen, sluizen, verkeersregelinstallaties, riolering, verhardingen, waterpartijen en groen.

Het gaat hierbij over prestaties, risico's en kosten. Als assets onvoldoende presteren, dan nemen de risico's toe, waaronder bijvoorbeeld risico's op het gebied van bereikbaarheid of leefbaarheid, maar ook financiële- of veiligheidsrisico's. Assetmanagement staat dus voor een optimale balans tussen waarde, prestaties, risico's en kosten.

De discussie over kwaliteitsniveau B als basisniveau gaat hoofdzakelijk over beeldkwaliteit. De C.R.O.W.-kwaliteitssystematiek zoals beschreven in de Kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018 gaat alleen over beeldkwaliteit, niet over technische eisen, functies, veiligheid of regelgeving als basis voor het onderhoud. In de praktijk gaat het echter om het totaal aan afwegingen. We lichten dat hierna verder toe.

In deze notitie richten we ons niet op het rationeel wegbeheer waarvoor het Beheerplan Wegen is vastgesteld. Dit beheer is gericht op de instandhouding van de wegconstructie en de gebruikseigenschappen van wegen. Bij het hierbij gevoerde kwaliteitsniveau B is er sprake van een technisch 'ingrijpmoment', waarbij onderhoud noodzakelijk is om de levensduur te verlengen. Dit wordt bepaald op basis van inspecties. Wel wordt in deze notitie het netheidsbeheer op verhardingen inhoudelijk behandeld. Het gaat dan om veegbeheer, onkruidbestrijding, blad ruimen en zwerfvuilbeheer.

Gedifferentieerd beheer

Om zoveel mogelijk te kunnen voldoen aan de doelstellingen van het IBOR, de financiële kaders en de praktische uitvoerbaarheid, passen we vanaf 2020 een gedifferentieerd beheer toe. Dit beheer bestaat grofweg uit vier werkwijzen:

- 1) Beheer op basis van vastgestelde uitvoeringsfrequenties,
- 2) Beheer op basis van vastgestelde beeldkwaliteit,
- 3) Beheer op basis van inspecties
- 4) Reactief beheer

De praktijk laat namelijk zien dat sommige typen onderhoudswerkzaamheden zich goed lenen voor werken met beeldkwaliteitsniveaus. Maar voor andere werkzaamheden is uitvoering op basis van frequenties of inspecties in velerlei opzicht een veel geschikter werkwijze.

Ad 1 – Beheer op basis van frequenties

Beheer op basis van vastgestelde uitvoeringsfrequenties passen we toe vanwege verschillende redenen, onder andere:

- Wanneer de werkzaamheden een relatief lage frequentie hebben;
- Seizoensinvloeden zoals o.a. bij het opruimen van blad;
- Specifieke groeivorm, bijvoorbeeld bij hagen knippen;
- Organisatorische redenen, bijvoorbeeld werken met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt;
- Functioneel beheer: sturen op behoud van functie waarbij het beeld ondergeschikt is. Voorbeelden hiervan zijn watergangen of houtsingels;
- De huidige situatie, bijvoorbeeld omdat het huidige kwaliteitsbeeld nog niet voldoet.

De bovengenoemde aspecten zorgen er voor dat bepaalde werkzaamheden, zoals het ruimen van blad, hagen knippen, snoeiwerkzaamheden of sloten maaien, in de praktijk bij voorkeur niet op basis van de beeldsystematiek worden uitgevoerd. Daarnaast is ook gebleken dat deze werkzaamheden in de praktijk zeer lastig zijn om op beeld te handhaven voor zowel de uitvoerende als voor de opdrachtgevende partij. Het inzetten van de beeldkwaliteitssystematiek voor deze werkzaamheden leidt hierdoor tot forse hogere kosten en/of organisatorische problemen. De combinatie van werken op kwaliteitsbeeld en frequentie wordt om deze redenen ook vaak bij andere gemeenten toegepast.

Ad 2 - Beheer op basis van kwaliteitsniveaus

Bij beheer op basis van C.R.O.W.-kwaliteitsniveaus wordt jaarrond een uniform kwaliteitsbeeld afgesproken waarbij de uitvoerende partij zich conformeert aan de vastgelegde kwaliteit. Het gaat om prestatieafspraken die verwoord zijn in zogenaamde 'beeldmeetlatten'. Voorbeelden van criteria in meetlatten zijn grashoogte, overgroei randen, vullingsgraad afvalbak, de aanwezigheid van graffiti, de aanwezigheid van veegvuil of onkruid.

Deze beheermethode wordt vaak toegepast bij beheer- werkzaamheden met een hogere frequentie per jaar maar waar gedurende het jaar wel variatie zit in de frequentie. Deze variatie ontstaat o.a. door seizoenen (o.a. groei van onkruid en gazons) of door gebruikintensiteiten (zwerfvuil in groenvoorzieningen bij evenementen of in weekenden).

Ad 3 - Beheer op basis van inspecties

Bij beheer op basis inspecties worden de werkzaamheden uitgevoerd op basis van cyclische inspecties van te onderhouden objecten, vaak gekoppeld aan regelgeving of wettelijke zorgplicht. Bij deze werkwijze horen duidelijke kaders en methodiek als basis voor de inspectie en de uitvoering van maatregelen vaak niet vrijblijvend.

Deze manier van werken wordt o.a. toegepast bij het reguliere boomonderhoud, rationeel wegbeheer, rioolbeheer en het onderhoud van speeltoestellen.

Ad 4 – Reactief beheer

Bij deze manier van beheren worden de beheermaatregelen pas uitgevoerd na een melding of constatering in het veld. Een groot risico bij deze werkwijze is dat de beheerder geen goed beeld heeft van de kwaliteit van het areaal, enkel de gemelde gebreken zijn bekend maar verder niks. Een ander nadeel is dat de ad-hoc werkwijze duurder is dan goed georganiseerd plantmatig onderhoud.

Voordelen van gedifferentieerd beheer in de praktijk

Het beheer is gericht op de duurzame instandhouding van de openbare ruimte en het handhaven van een afgesproken kwaliteit en bruikbaarheid. Elke passende frequentie en elk beheerniveau heeft dit als uitgangspunt. Het stelt ons in staat om gericht en passend beheer uit te voeren binnen de budgetkaders. Maar er zijn er ook nog andere voordelen aan het gedifferentieerd beheer. De differentiatie geeft ons de mogelijkheid om invulling te geven aan andere ambities van de gemeente:

- In spelen op klimaatveranderingen zoals langdurige droogte en hitte of extreme neerslag (o.a. door een grotere variatie toe te staan met het C niveau bij maaien)
- Biodiversiteit vergroten (o.a. door mogelijkheid van een lagere maaifrequentie)
- Lokaal arbeidsplekken creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (samenwerking WSD/IBN)

- Invulling geven aan wettelijke bepalingen en zorgplicht

Beleidsmatige aspecten

Biodiversiteit

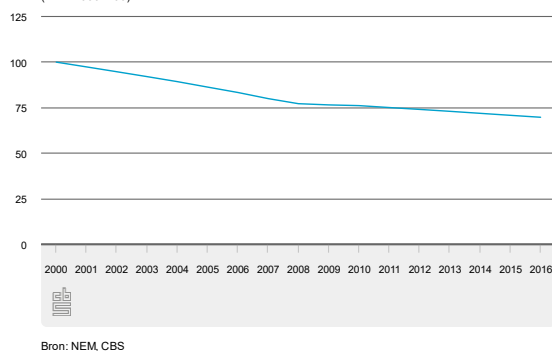
Naast het IBOR heeft de gemeente ook vastgesteld duurzaamheidsbeleid en eind september 2022 heeft de raad het biodiversiteitsbeleid van Meierijstad vastgesteld.

Grondgebruik is van grote invloed op de biodiversiteit. Onder andere door de intensivering in de afgelopen 100 jaar is de biodiversiteit enorm afgenomen.

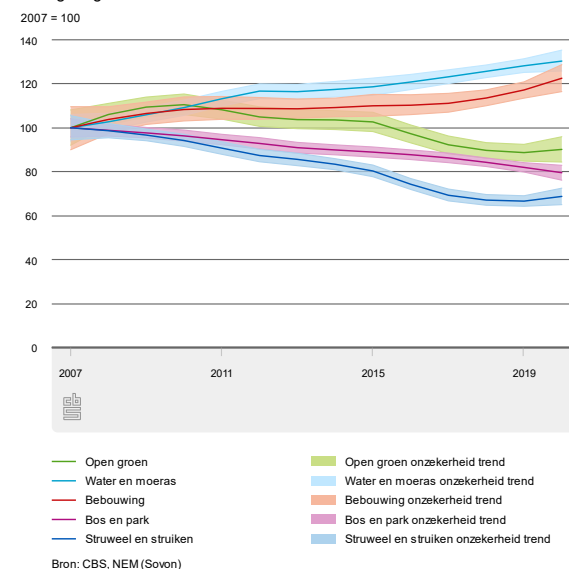
De populatie trends van diverse soorten zijn al jaren negatief, zie onderstaande voorbeelden van vogels in de bebouwde omgeving en in het landelijk gebied.

Vogels van het boerenland

Index (trend 2000=100)

Trend van vogels in stedelijk gebied naar voorkeur leefomgeving

De negatieve trends zijn het gevolg van de afname van het areaal van geschikte leefomgeving en het voedselaanbod. Een goede inrichting en beheer van de openbare ruimte kan dit verbeteren.

In het uitvoeringsprogramma van het biodiversiteitsbeleid zijn ambities opgenomen die ook van toepassing zijn op het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. 1 van de 6 speerpunten van het biodiversiteitsbeleid betreft het behoud, de verbetering en beheer van gemeentelijk groen.

Het gemeentelijk groen draagt bij aan de biodiversiteit. Bij de keuzes voor het beheer en onderhoud van het openbaar groen kijken we als eerste naar de mogelijkheden voor het behouden en versterken van de biodiversiteit. Dat streven wegen we af tegen beeldkwaliteit en onderhoudskosten.

Het beheer van bermen, sloten en ruw gras willen we afstemmen op de gewenste verbetering van biodiversiteit. Het maairegime is, waar mogelijk, extensief en gedifferentieerd. Op een aantal geselecteerde terreinen met grazige vegetaties wordt begrazing met runderen of schapen toegepast. Het beheer en onderhoud van gemeentelijk groen, bossen en natuurterreinen leggen we planmatig vast. Ook het verbeteren van de biodiversiteit wordt meegenomen in deze beheerplannen.

Klimaatverandering

We worden steeds meer geconfronteerd met de gevolgen van de klimaatverandering. Het gaat in de openbare ruimte sinds 2018 vooral over droogteschade in het groen. Daarnaast verwachten we grotere piekbuien en hoogwater in de winter. Dit vergt extra investeringen maar ook een aangepast beheer. Dit zal uitgewerkt worden in een integraal plan van aanpak en vertaald worden naar een leidraad inrichting openbare ruimte en gericht beheer.

Beleid hondenvoorzieningen

Op dit moment zijn er in de gebieden van de voormalige gemeente verschillen in het aanbod en de aard van voorzieningen voor honden in de openbare ruimte. Vooral in het gebied van de voormalige gemeente Sint-Oedenrode hebben we weinig voorzieningen ten opzichte van andere gebieden.

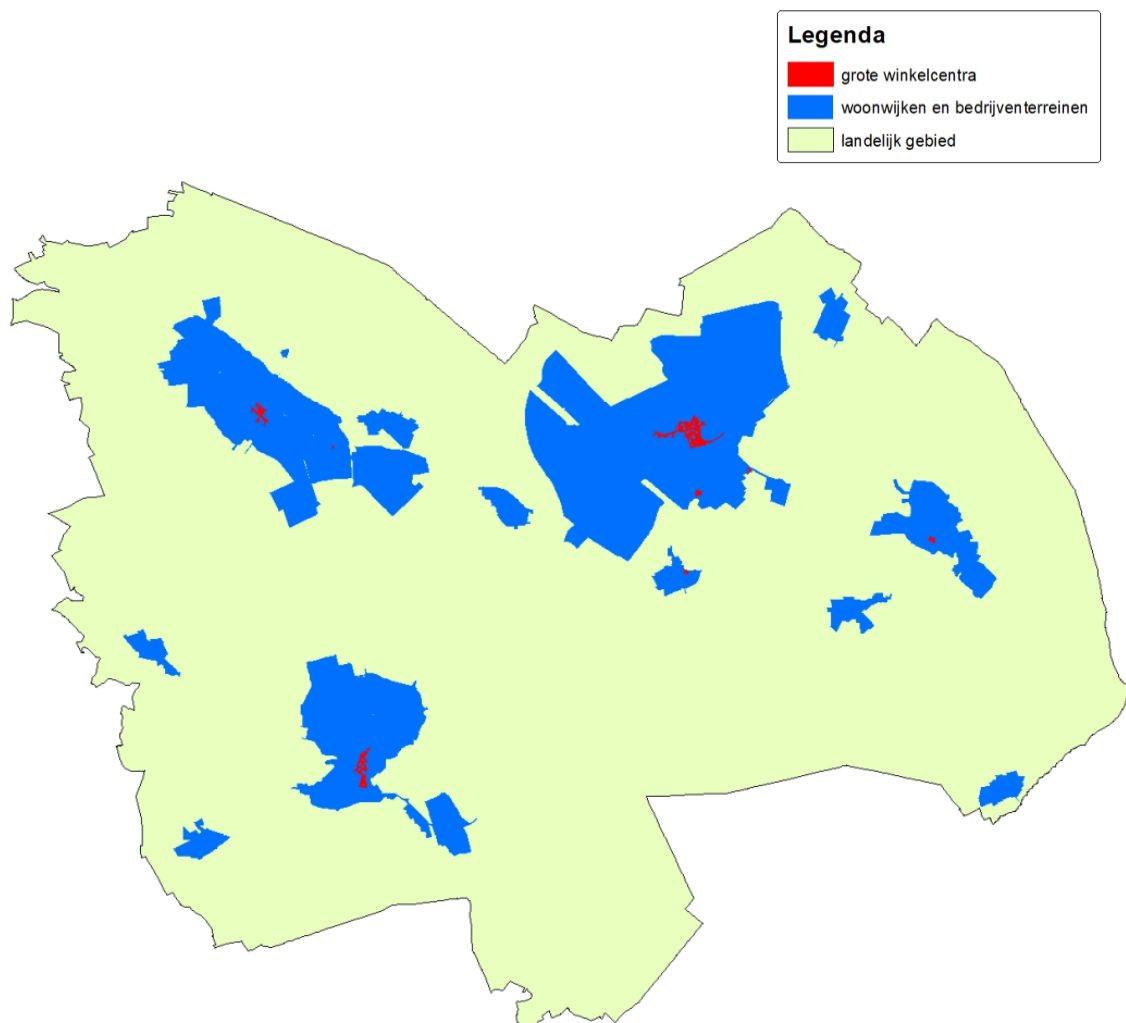
Het huidige exploitatiebudget van € 113.857 is niet toereikend om de voorzieningen naar het niveau van de andere gebieden te brengen. De vraag is dan ook welk voorzieningenniveau de gemeente wil bieden en welk budget daarbij hoort.

3. Huidig beheer

Op dit moment passen we in Meierijstad gedifferentieerd beheer toe. In de tabellen in bijlage 1 geven we inzicht in de kwaliteitsniveaus of frequenties zoals deze momenteel in de onderhoudscontracten gehanteerd worden. Hierbij zijn verschillende deelgebieden onderscheiden:

- De 3 grotere winkelcentra van Schijndel, Sint-Oedenrode en Veghel
- De overige gebieden binnen de bebouwde kom (woonwijken en bedrijventerreinen)
- Het landelijk gebied

Naast deze hoofdindeling zijn er ook hotspots, zoals oorlogsmonumenten, die op een hoger niveau worden onderhouden dan de omgeving.

Beschikbare budgetten

In de begroting 2023 zijn de onderstaande budgetten opgenomen voor het netheidsbeheer in de openbare ruimte. De indexering 2022-2023 is hier nog niet verwerkt.

Fcl	Omschrijving	Budget januari 2023
2022	Straatreiniging	€ .116.788
5860	Waterbeheer	€ 130.790
5863	Bossen	€ 11.745
5884	Groenonderhoud	€ 3.821.652
5890	Hondentoiletten	€ 113.857
5913	Wegbermen- en sloten	€ 967.075
		€ 5.161.907

Exploitatiebudgetten voor ongediertebestrijding, het onderhoud van de riolering en het rationeel wegbeheer zijn niet opgenomen in de lijst.

Het exploitatiebudget voor wegbermen- en sloten is in 2022 structureel verhoogd met een bedrag van € 276.000 als gevolg van het raadsbesluit van 27 januari 2022 over het slootonderhoud dat in de toekomst moet gebeuren conform de werkwijze van de voormalige gemeente Veghel.

In 2020 zijn de maximale meerkosten berekend voor de realisatie van beeldkwaliteitsniveau B (waar dat mogelijk is) het betrof toen een budgetverhoging van € 1.422.000. Als gevolg van de inflatie verwachten we een huidig prijspeil van € 1.630.000 tot € 1.750.000.

4. Beheeropties

Hiervoor hebben we uiteengezet wat de beweegreden zijn voor de huidige manier van werken. In dit hoofdstuk geven we per deelgebied aan welke keuzes er zijn (eventueel onder voorwaarden) en wat daarvan de consequenties zijn. We benoemen ook waar we geen mogelijkheden zien voor een andere beheerwijze.

4.1 Woongebieden en bedrijventerreinen binnen de bebouwde kom

4.1.1 Aanpassingen contractuele afspraken beeldniveau

Als het wenselijk wordt geacht de nu gehanteerde C niveaus voor de betreffende beheergroepen aan te passen naar het B niveau, dan heeft dit gevolgen voor het budget. Naast de structurele meerkosten is er ook sprake van extra incidentele kosten voor een 'nulbeurt' die nodig is om het onderhoudsniveau van niveau C naar B te brengen.

Waar er geen contractuele afspraken zijn gemaakt is gebruik gemaakt van normprijzen., in sommige gevallen zijn deze echter niet voorhanden. Een bijkomend aspect is dat ook met de uitvoerende partijen moeten worden gesproken over de beschikbaarheid van capaciteit om dit extra werk uit te voeren.

Ook zijn we bij de bepaling van het genoemde benodigde extra budget alleen uitgegaan van de werkzaamheden die op dit moment met de beeldkwaliteitssystematiek worden uitgevoerd. Als werkzaamheden die op basis van frequenties worden uitgevoerd óók op beeldniveau B onderhouden gaan worden zal het benodigde aanvullende budget fors verder stijgen. Een indicatie van deze aanvullende stijging kunnen we, indien gewenst, nader onderzoeken omdat referentiecijfers vanuit onze contractuele afspraken hiervoor ontbreken.

4.1.2 Technische haalbaarheid implementatie niveau B voor beeldkwaliteitsposten binnen bebouwde kom

Op basis van de huidige beeldkwaliteit is het in principe technisch haalbaar om over te schakelen naar kwaliteitsniveau B. Er zijn wel financiële, praktische en organisatorische redenen die hierboven zijn benoemd om niet voor alle aspecten van het onderhoud te kiezen voor de beeldkwaliteitssystematiek. Een voorbeeld is de beeldmeetlat voor natuurlijk afval op verharding:

Verharding	natuurlijk afval op verharding			
A+	A	B	C	D
				
Er is geen natuurlijk afval.	Er is weinig natuurlijk afval.	Er is in beperkte mate natuurlijk afval.	Er is redelijk veel natuurlijk afval.	Er is veel natuurlijk afval.
bedekking binnen bladvalperiode 0% per 100m ²	bedekking binnen bladvalperiode ≤ 10% per 100m ²	bedekking binnen bladvalperiode ≤ 25 % per 100m ²	bedekking binnen bladvalperiode ≤ 35% per 100m ²	bedekking binnen bladvalperiode > 35% per 100m ²

bedekking buiten bladvalperiode 0% per 100m ²	bedekking buiten bladvalperiode ≤ 5% per 100m ²	bedekking buiten bladvalperiode ≤ 10% per 100m ²	bedekking buiten bladvalperiode ≤ 25% per 100m ²	bedekking buiten bladvalperiode > 25% per 100m ²
laagdikte 0 cm	laagdikte ≤ 3 cm	laagdikte ≤ 10 cm	laagdikte ≤ 30 cm	laagdikte > 30 cm

Het is in de praktijk heel lastig om tijdens de bladvalperiode overal te voldoen aan de eisen voor niveau B. In principe moet een directievoerder bij overschrijding van de norm boetes uitdelen.

Ook voor het knippen van hagen is het verstandiger om te kiezen voor een vaste uitvoeringsfrequentie. De scheutlengte is maatgevend voor de beeldkwaliteit. De groeisnelheid van verschillende plantensoorten varieert echter zodanig dat men overal op verschillende momenten hagen moet knippen die niet aan het beeld voldoen.

Het grootste deel van het netheidsbeheer in de bebouwde omgeving wordt uitgevoerd door IBN en WSD; de twee sociale werkvoorzieningsbedrijven waarmee gemeente Meierijstad een samenwerkingsovereenkomst heeft. Medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt hebben meer moeite met het omgaan met de beeldkwaliteitssystematiek bij het beheer en onderhoud. Daarnaast is er sprake van een capaciteitsprobleem bij uitbreiding van het takenpakket. Dit was onderdeel van de afwegingen.

4.2 Winkelcentra

In de drie grotere winkelcentra wordt beeldkwaliteitsniveau A gehanteerd of een frequentie die aansluit op de hogere beeldkwaliteit. Het is mogelijk om geheel over te schakelen naar de werkwijze met beeldkwaliteit maar de meerwaarde is gering.

4.3 Het landelijk gebied

4.3.1 Beheer op basis van functies en veiligheid

In het buitengebied worden er geen werkzaamheden uitgevoerd op basis van beeldkwaliteitsniveaus. Redenen hiervoor zijn dat de intensiteit van gebruik van de openbare ruimte buiten de kom lager is dan in bijvoorbeeld woongebieden. Daarbij komt dat een intensief onderhoud in algemene zin minder goed is voor de door ons geambieerde biodiversiteit. De beeldkwaliteit in C.R.O.W.-meetlatten heeft vaak geen directe relatie met functies en regelgeving. De kosten voor beheer op basis van beeldkwaliteit zijn ook hoger. In het buitengebied richten we ons daarom op beheer voor de instandhouding van functies, de (verkeers)veiligheid of vanwege wettelijke bepalingen.

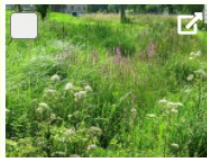
Voorbeelden van functies zijn:

- Waterafvoer: dit is een belangrijke functie van een sloot. Andere functies zijn waterberging, infiltratie en wateraanvoer. Daarnaast kan een sloot fungeren als erfafscheiding.
- Wegverkeer: een wegberm heeft een belangrijke verkeersfunctie. De berm biedt een uitwijkmogelijkheid voor het wegverkeer en een onbelemmerd uitzicht is belangrijk voor de veiligheid. Daarom worden er eisen gesteld aan de hoogte van vegetatie en de aanwezigheid van obstakels.

- Ecologische functies: een berm, landschapselement of een sloot biedt een leefplek voor planten en dieren. De aard en het beheer van de aanwezige vegetatie speelt een belangrijke rol voor de kwaliteit. Intensief onderhoud is in algemene zin slecht voor de biodiversiteit: het verlaagt de kwaliteit en het veroorzaakt veel verstoring.

Het heeft daarom in het buitengebied weinig zin om beeldkwaliteit te gebruiken als uitgangspunt voor de beheersystematiek. Een paar praktische voorbeelden om dit te illustreren:

Voorbeeld 1: beeldmeetlat voor de kruidenrijkdom in grazige vegetaties waaronder wegbermen:

A+	A	B	C	D
				
De vegetatie bestaat uit zeer veel kruidachtige soorten.	De vegetatie bestaat uit veel kruidachtige soorten.	De vegetatie bestaat uit redelijk veel kruidachtige soorten.	De vegetatie bestaat uit enkele kruidachtige soorten.	In de vegetatie komen nauwelijks verschillende kruidachtige soorten voor.
aantal soorten ≥ 30 soorten per 25m^2	aantal soorten ≥ 25 soorten per 25m^2	aantal soorten ≥ 15 soorten per 25m^2	aantal soorten ≥ 10 soorten per 25m^2	aantal soorten < 10 soorten per 25m^2
bedekking door glanzende grassen $\leq 10\%$ per 25m^2	bedekking door glanzende grassen $\leq 30\%$ per 25m^2	bedekking door glanzende grassen $\leq 50\%$ per 25m^2	bedekking door glanzende grassen $\leq 90\%$ per 25m^2	bedekking door glanzende grassen $> 90\%$ per 25m^2

Veel bermen voldoen niet aan de kwaliteitseisen voor niveau B en vergen een grote inspanning om dat niveau te bereiken. Deze bermen moeten immers opnieuw worden ingezaaid of verschaald om de kruidenrijkdom te verhogen. Verschralen door maaien en afvoeren van de vegetatie is relatief duur ten opzichte van het standaard beheer wat nu op veel plekken wordt toegepast. Bovendien zijn er bermen onder forse laanbomen waar de licht en vocht concurrentie een grote rol speelt.

Voorbeeld 2: beeldmeetlat voor de grashoogte van ruw gras

Gras- en kruidachtigen	ruw gras-grashoogte			
A+	A	B	C	D
				
Het gras is voldoende kort voor het gewenste doel.	Het gras is voldoende kort voor het gewenste doel.	Het gras is voldoende kort voor het gewenste doel.	Het gras is voldoende kort voor het gewenste doel.	Het gras is te lang voor het gewenste doel.
hoogte gras ≤ 600 mm	hoogte gras ≤ 700	hoogte gras ≤ 800 mm	hoogte gras ≤ 1000	hoogte gras > 1000

De vegetatie in voedselrijke bermen voldoet niet makkelijk aan het grashoogte criterium voor kwaliteitsniveau B en moet daarom standaard 2 keer per jaar gemaaid worden. Rietbermen moet misschien wel 4 keer per jaar gemaaid worden om te voldoen aan de eisen. Intensief maaien is slecht voor de biodiversiteit. Deze beeldmeetlat is daardoor niet werkbaar.

Voorbeeld 3: meetlatten voor oever-soorten rijkdom en vegetatie in nat profiel

Sloten worden beheerd op basis van functies en de onderhoudsplicht die is vastgelegd in de Keur van het waterschap. Hoofddoel van het beheer en onderhoud is om het watersysteem goed te laten functioneren. Als het een watervoerende sloot is, dan moet deze aan profieleisen voldoen en voor een goede afvoer van water moet de sloot gemaaid worden. Maaisel kan niet achterblijven in de berm en moet dus afgevoerd worden. Er zijn kwaliteitsmeetlatten voor oevers en water. Deze zijn echter gericht op de aanwezige vegetatie, niet op de functies en regelgeving van het waterschap:

Water	vegetatie in nat profiel			
A+	A	B	C	D
				
Geen noemenswaardige begroeiing binnen het nat profiel met waterbodempwortelende planten. De water aan- en afvoer wordt nergens belemmerd.	Enige begroeiing binnen het nat profiel met waterbodempwortelende planten. De water aan- en afvoer wordt nergens belemmerd.	Het nat profiel is deels begroeid met waterbodempwortelende planten. De water aan- en afvoer wordt in geringe mate belemmerd maar nergens over de gehele breedte van het profiel.	Het nat profiel is begroeid met uitgegroeide beplanting. De water aan- en afvoer wordt duidelijk zichtbaar belemmerd, waarbij peilverschillen zichtbaar zijn.	Het nat profiel is begroeid met uitgegroeide beplanting. De water aan- en afvoer wordt duidelijk zichtbaar belemmerd, waarbij peilverschillen zichtbaar zijn.

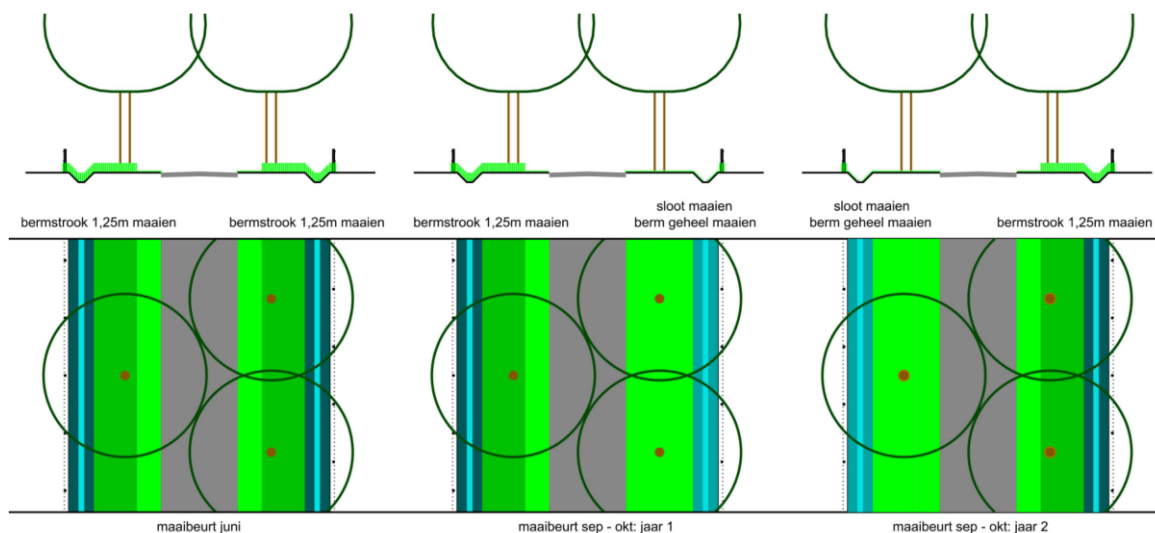
bedekkingsgraad wateroppervlak ≤ 20% per 100m ²	bedekkingsgraad wateroppervlak ≤ 30% per 100m ²	bedekkingsgraad wateroppervlak ≤ 40% per 100m ²	bedekkingsgraad wateroppervlak ≤ 50% per 100m ²	bedekkingsgraad wateroppervlak > 50% per 100m ²
belemmering water aan- en afvoer 0% per 100m ²	belemmering water aan- en afvoer ≤ 5% per 100m ²	belemmering water aan- en afvoer ≤ 20% per 100m ²	belemmering water aan- en afvoer ≤ 40% per 100m ²	belemmering water aan- en afvoer > 40% per 100m ²
drijfslagen 0% per 100m ²	drijfslagen ≤ 10% per 100m ²	drijfslagen ≤ 30% per 100m ²	drijfslagen ≤ 50% per 100m ²	drijfslagen > 50% per 100m ²
houtachtige beplanting 0 per 100m ¹	houtachtige beplanting ≤ 5 % per 100m ¹	houtachtige beplanting ≤ 20 % per 100m ¹	houtachtige beplanting ≤ 50 % per 100m ¹	houtachtige beplanting > 50 % per 100m ¹
breedte houtachtige beplanting ≤ 50 cm	breedte houtachtige beplanting ≤ 100 cm	breedte houtachtige beplanting ≤ 150 cm	breedte houtachtige beplanting ≤ 200 cm	breedte houtachtige beplanting > 200 cm

4.3.2 Harmonisatie werkwijze bermen, ruw gras, sloten, waterpartijen en landschapselementen.

In oktober en november 2019 is het beheer van bermen, ruw gras, sloten, waterpartijen en landschapselementen geharmoniseerd. Belangrijkste redenen hiervoor waren de grote verschillen in de werkwijzen van de voormalige gemeenten en de noodzakelijke aanbesteding van de onderhoudscontracten. De harmonisatie werd begeleid door een klankbordgroep met leden vanuit het POM, ZLTO, dorpsraad Keldonk, dorpsraad Olland, Het Roois Landschap, IVN afdeling Sint-Oedenrode en IVN afdeling Veghel.

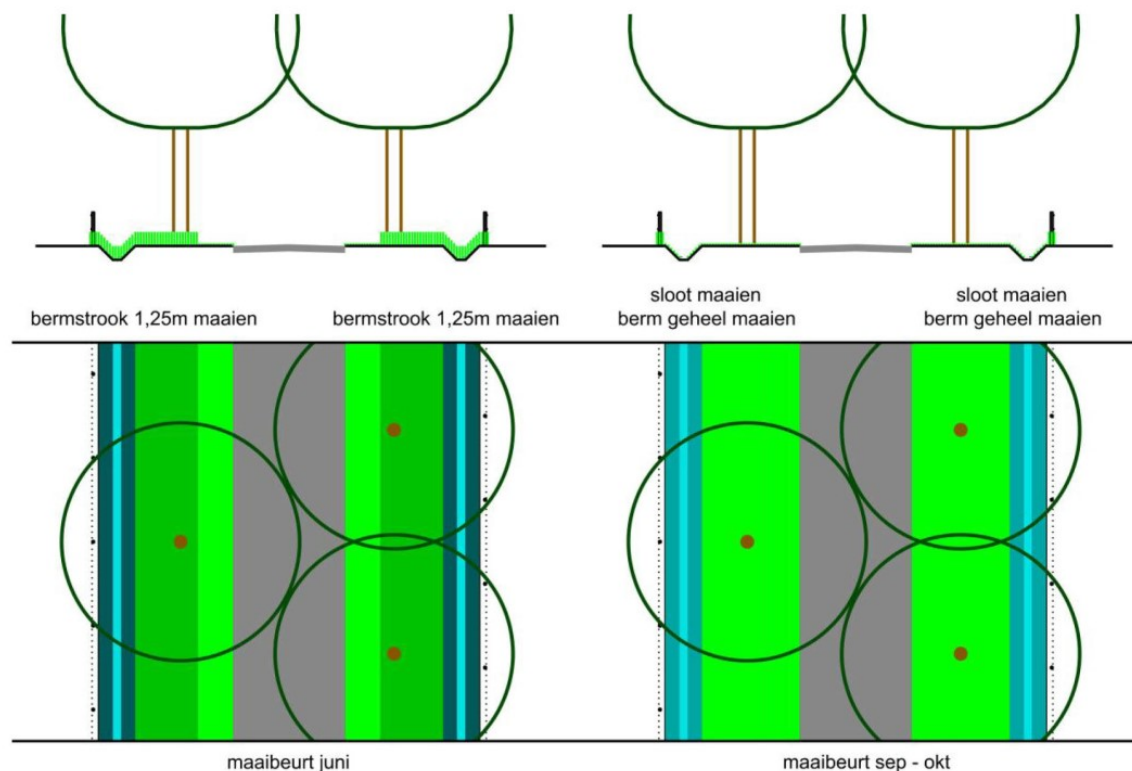
Er werden 17 standaard werkwijzen bepaald voor verschillende beheersituaties, daarnaast werden algemene werkwijzen ontwikkeld voor de omgeving van bushaltes en voor bermen met overmatige groei van riet.

Hieronder een voorbeeld van een werkwijze voor landbouwwegen met standaard bermen en C sloten:

Planmatig cyclisch beheer	veerkeersveiligheid	biodiversiteit	watersysteem
2 keer per jaar maaien van bermstrook langs rand rijbaan	ja	n.v.t.	n.v.t.
1 keer per 2 jaar berm gefaseerd geheel maaien	n.v.t.	Ja: tegengaan successie	Ja: i.v.m. maaien sloot
1 keer per 2 jaar de bermsloten maaien, 1 zijde per jaar	n.v.t.	Ja: tegengaan successie	Ja
1 keer per 7 jaar profiel watervoerende sloten inspecteren	n.v.t.	n.v.t.	Ja

Het gedifferentieerde maaibeheer is positief voor de biodiversiteit. Deze geharmoniseerde werkwijze is toegepast van juli 2020 tot september 2022. Als gevolg van het raadsbesluit van 27 januari 2022 was de werkwijze niet meer mogelijk en werd de onderstaande werkwijze toegepast:

Planmatig cyclisch beheer	veerkeersveiligheid	biodiversiteit	watersysteem
2 keer per jaar maaian van bermstrook langs rand rijbaan	ja	n.v.t.	n.v.t.
1 keer per jaar berm geheel maaian	n.v.t.	n.v.t.	Ja: i.v.m. maaian sloot
1 keer per jaar de berm sloten maaian	n.v.t.	n.v.t.	Ja
1 keer per 7 jaar profiel watervoerende sloten inspecteren	n.v.t.	n.v.t.	Ja

Deze werkwijze is slechter voor de biodiversiteit vanwege de hogere maaifrequentie en omdat we in de herfst nergens vegetatie kunnen laten staan grenzend aan berm sloten die we moeten maaian. Op deze wijze kunnen we niks doen aan verhoging van de biodiversiteit.

Bijlage 1: huidige onderhoudsregime per deelgebied

Tabel 1. Algemeen planmatig onderhoudsregime in de bebouwde omgeving (m.u.v. de 3 belangrijkste winkelcentra en enkele hotspots)					
Beheer Categorie	Snoei en randen beheer	Onkruid beheer	Zwerfvuil Beheer en/of veegbeheer	Natuurlijk afval	Maaibehoeftes
Houtige beplanting					
Hagen	2x per jaar knippen	Kwaliteitsniveau C	Kwaliteitsniveau C	3 x blad ruimen in 3 winkelcentra 2x blad ruimen in overige gebieden	n.v.t.
Bodembedekkers	1x per jaar randensnoei 1x per 2 jaar wintersnoei	Kwaliteitsniveau C	Kwaliteitsniveau C	2x blad ruimen	n.v.t.
Heesters	1x per jaar randensnoei 1x per 3 jaar wintersnoei	Kwaliteitsniveau C	Kwaliteitsniveau C	2x blad ruimen	n.v.t.
Bosplantsoen	1x per jaar randensnoei 1x per 4 jaar wintersnoei	1x per jaar uitmaaien rand beplanting	In de rand van de beplanting, Kwaliteitsniveau C	2x blad ruimen in de rand van de beplanting	n.v.t.
Bomen	1x per jaar waterlot verwijderen 1x per 3 jaar snoei op basis van inspecties	Bomen in verharding: Kwaliteitsniveau C	Bomen in verharding: Kwaliteitsniveau C	Bomen in verharding: Kwaliteitsniveau B	n.v.t.
Kruidachtige vegetaties					
Wisselperken	n.v.t.	Kwaliteitsniveau B	Kwaliteitsniveau B	Kwaliteitsniveau B	n.v.t.
Vaste planten	1x per jaar	Kwaliteitsniveau B	Kwaliteitsniveau B	Kwaliteitsniveau B	n.v.t.
Gazons	Kwaliteitsniveau C	Kwaliteitsniveau C	Kwaliteitsniveau C	Kwaliteitsniveau C	Kwaliteitsniveau C

Beheer Categorie	Snoei en randen beheer	Onkruid beheer	Zwerfvuil Beheer en/of veegbeheer	Natuurlijk afval	Maaibehoor
Bermen en ruw gras	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Incidenteel op "hotspots".	1x per jaar randen wegen en paden 1x per jaar het gehele terrein (meestal in 2 fasen) Geselecteerde Eco terreinen: begrazingsbeheer
Waterpartijen en sloten					
Stadswateren	n.v.t.	n.v.t.	Kwaliteitsniveau B	n.v.t.	1x per jaar uitmaaien
Sloten	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	1x per jaar uitmaaien, incidenteel 2x per jaar (aanwijzing waterschap)
Verhardingen					
Recreatieve paden	Jaarlijks overhangende takken snoeien	Kwaliteitsniveau B	Kwaliteitsniveau B	2x blad ruimen	n.v.t.
Wegen, straten en pleinen*	n.v.t.	Kwaliteitsniveau B	Kwaliteitsniveau B	2x blad ruimen	n.v.t.
* Zie ook de uitleg over instandhoudingsbeheer van verhardingen in relatie tot het netheidsbeheer					

Tabel 2. Algemeen planmatig onderhoudsregime in de 3 winkelcentra van Schijndel, Sint-Oedenrode en Veghel					
Beheer Categorie	Snoei en randen beheer	Onkruid beheer	Zwerfvuil Beheer en/of veegbeheer	Natuurlijk afval	Maai beheer
Houtige beplanting					
Hagen	3x per jaar knippen	Kwaliteitsniveau A	Kwaliteitsniveau A	3 x blad ruimen	n.v.t.
Bodembedekkers	1x per jaar randensnoei 1x per 2 jaar wintersnoei	Kwaliteitsniveau A	Kwaliteitsniveau A	3x blad ruimen	n.v.t.
Heesters	1x per jaar randensnoei 1x per 3 jaar wintersnoei	Kwaliteitsniveau A	Kwaliteitsniveau A	3x blad ruimen	n.v.t.
Bosplantsoen	1x per jaar randensnoei 1x per 4 jaar wintersnoei	1x per jaar uitmaaien rand beplanting	In de rand van de beplanting, Kwaliteitsniveau A	3x blad ruimen in de rand van de beplanting	n.v.t.
Bomen	2x per jaar waterlot verwijderen 1x per 3 jaar snoei op basis van inspecties	Bomen in verharding: Kwaliteitsniveau A	Bomen in verharding: Kwaliteitsniveau A	Bomen in verharding: Kwaliteitsniveau A	n.v.t.
Kruidachtige vegetaties					
Wisselperken	n.v.t.	Kwaliteitsniveau A	Kwaliteitsniveau A	Kwaliteitsniveau A	n.v.t.
Vaste planten	1x per jaar	Kwaliteitsniveau A	Kwaliteitsniveau A	Kwaliteitsniveau A	n.v.t.
Gazons	Kwaliteitsniveau A	Kwaliteitsniveau A	Kwaliteitsniveau A	Kwaliteitsniveau A	Kwaliteitsniveau A
Waterpartijen en sloten					
Stadswateren	n.v.t.	n.v.t.	Kwaliteitsniveau A	n.v.t.	1x per jaar uitmaaien
Verhardingen					
Trottoirs en paden	Jaarlijks overhangende takken snoeien	Kwaliteitsniveau A	Kwaliteitsniveau A	3x blad ruimen	n.v.t.
Wegen, straten en pleinen*	n.v.t.	Kwaliteitsniveau A	Kwaliteitsniveau A	3x blad ruimen	n.v.t.
* Zie ook de uitleg over het instandhoudingsbeheer van verhardingen in relatie tot het netheidsbeheer					

Tabel 3. Algemeen planmatig onderhoudsregime in het landelijk gebied					
Beheer Categorie	Snoei en randen beheer	Onkruid beheer	Zwerfvuil Beheer en/of veegbeheer	Natuurlijk afval	Maaibehoor
Houtige beplanting					
Hagen	2x per jaar knippen	2x per jaar uitmaaïen haagvoet	Incidenteel op "hotspots".	n.v.t.	n.v.t.
Bosplantsoen	1x per jaar randensnoei 1x per 4 jaar wintersnoei	1x per jaar uitmaaïen rand beplanting	In de rand van de beplanting, Kwaliteitsniveau C	2x blad ruimen in de rand van de beplanting	n.v.t.
Houtsingels met recreatieve paden	1x per jaar randensnoei 1x per 6 jaar dunnen of afzetten beplanting	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Recreatief pad 3-4x per jaar maaïen
Overige houtsingels, struwelen en bosjes	1x per 6 jaar randensnoei 1x per 12 jaar dunnen of afzetten beplanting	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bomen	1x per 3 jaar snoei op basis van inspecties	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Kruidachtige vegetaties					
Bermen en ruw gras	n.v.t.	n.v.t.	Incidenteel op "hotspots".	n.v.t.	2x per jaar randen wegen en paden maaïen 1x per jaar de overige berm of het gehele terrein in de nazomer maaïen Geselecteerde natuurterreinen en ecologische verbindingszones: begrazingsbeheer

Waterpartijen en sloten					
Kleine wateren	Jaarlijks gefaseerd houtig opschot oevers verwijderen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	1x per jaar gefaseerd een deel uitmaaïen
Sloten	Overige sloten langs onverharde wegen of landschapselementen 1x per 6 jaar houtig opschot verwijderen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	sloten langs verharde wegen 1x per jaar uitmaaïen, Sloten met schouwplicht 1x per jaar uitmaaïen
Verhardingen					
Recreatieve paden	Jaarlijks overhangende takken snoeien langs paden.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Struïnpaden 3-4x per jaar maaïen. Zie ook beheer bermen
Wegen, straten en pleinen*	n.v.t.	1x per jaar goten en verkeersdruppels	Incidenteel op "hotspots".	n.v.t.	n.v.t.
* Zie ook de uitleg over het instandhoudingsbeheer van verhardingen in relatie tot het netheidsbeheer					